

De koffiemachine in de hal van de 4^e verdieping van het bestuursgebouw. U weet wel. Als u, net onder het College van Bestuur, uit de lift bent gestapt, slaat u rechtsaf die hele lange, hele smalle gang in met al die kleine kamertjes links en rechts met af en toe een grote kamer daartussen, maar die is dan om te vergaderen of van een directeur van de UB&D. De UB&D. U weet wel. Dat is de Universitaire Bestuursdienst en Dienstencentra; dus de D zou er hier eigenlijk vanaf moeten, want in de gang op de vierde verdieping van het bestuursgebouw zitten helemaal geen dienstencentra. Maar ik doe het maar niet, want als u die D weglaat dan wordt het UB en die afkorting kent de UU al. De Universiteitsbibliotheek. Niet dat er nou zo ontzettend veel verschil is tussen de bestuursdienst in de gang van de 4^e verdieping en de UB, want bij beide is papierwerk de essentie van het bestaan en wordt dit digitaal getransformeerd naar het door iedereen zo gewenste nu van de toekomst.

Dus als u bij de lift rechtsaf slaat, komt u bij een soort halletje in de gang van de 4^e verdieping van het bestuursgebouw en in dat halletje staat een koffiemachine. En die piept verschrikkelijk. U kent dat wel, want alle koffiemachines in de UU piepen. Maar deze piept echt hartstochtelijk. Waarom ik u met u aanspreek? Omdat iedereen altijd je zegt. Daarom zeg ik u. Ik ken u niet en misschien wil ik u wel helemaal niet kennen. U leest zo maar mijn stukje en heeft daar natuurlijk weer uw commentaar op en dat moet ik dan maar slikken, terwijl ik niet eens weet wat u van mijn stukje vindt of wat u tegen uw buurman zegt en hoe u het bekritiseert. Want daarin bent u, zoals iedereen aan de UU, vanzelfsprekend een kei. In kritiek en commentaar geven. Ik bedoel, u heeft uw oordeel al klaar voor u dit stukje überhaupt gelezen heeft. En daar heb ik nou schoon genoeg van. Van dat eerst oordelen en dan kijken; eerst mijn mening en de rest komt later. Dus u zult hopelijk begrijpen dat ik echt niet van plan ben u met 'je' aan te spreken. Dat stuit mij wezenlijk tegen de borst en ik zie er voor mij alleen maar ellende van komen – ook al zal dat toch wel gebeuren. En bovendien heb ik de pest aan de invloed van het Engels op het Nederlands. Return. Reset. Start.

Die koffiemachine piept werkelijk verschrikkelijk. Ik zeg het u. Je steekt je kaart in het apparaat en het begint meteen te piepen als een jong kuikentje dat met zijn duizenden collega's over de lopende band wordt gejaagd. Je oren tuiten van het geluid. Ik merk hier overigens voor de zekerheid op dat ik met 'je' in het voorgaande u niet bedoel, maar mezelf. Ook dat ben ik trouwens spuugzat. Van die mensen die zichzelf steeds maar met 'je' aanspreken. ("Ja, dan sta je daar en dan zie je het gebeuren, en dan wil je ingrijpen, maar dat kun je dan niet.") Kortom, dat ge-'je' hoeft je van mij dus eigenlijk helemaal nooit te gebruiken.

Goed, je steekt je kaart in die machine en je moet dan op knopjes drukken om de koffie of thee of wat ook meer uit die koffiemachine tevoorschijn gehaald kan worden, te produceren. Eigenlijk is zo'n apparaat een klein fabriekje dat grondstoffen of, zo je wilt, halffabricaten omdraait tot een eindproduct. Maar met dat gepiep en dat gedruk op die knopjes lijkt het eigenlijk meer op de universitaire bedrijfsvoering waar het zelf onderdeel van is. Feitelijk zijn de overeenkomsten frappant. Het begint al met dat piepen wanneer je er iets van gedaan wilt krijgen. Bij elke druk op welke knop dan ook, protesteert het. De gebruiksaanwijzing is als vanzelfsprekend afwezig, maar de bediening van de knoppenvolgorde is uiterst strikt, want anders eindig je anders dan je bij het begin wilt. Dus word je er op weg naar dat einde voortdurend met piepjes op gewezen dat je iets doet wat volgens het apparaat in de werkelijkheid van dat apparaat niet kan. Zo dien je bij herhaling dezelfde knop te beroeren om het apparaat aan het werk te houden, waarop het, zoals gezegd, steeds weer met een pijnlijke piep reageert. Hoe de machine werkt is volkomen onduidelijk: hij heeft wat dat betreft een hermetisch zwarte plaat voor zijn kop en nu ik toch antropomorfisch spreek: praten met de koffiemachine helpt niet. Laat dat voorop staan. Dit apparaat heeft wel een stem, maar geen oren. Het geeft wel aanwijzingen, maar luistert niet. Het hanteert met andere woorden de koffiemachinecommunicatiestijl, die ook in andere sectoren van de UU zo gangbaar is. Die stijl gaat eenzijdig twee kanten uit. De een communiceert naar de ander en de ander communiceert naar de een. Luisteren maakt daar geen onderdeel van uit. Dat is ook niet de bedoeling. Er zijn hele afdelingsapparaten ingericht om boodschappen naar mensen toe te communiceren. En dat gebeurt piepend. Dan ontvang je een nieuwsbrief op je pc: 'piep' of een sms op je gsm 'piep' en dan weer het koffieapparaat 'piep'. Gek word je

ervan. Iedereen communiceert naar je toe. En luisteren? Ho maar. Ja, jij natuurlijk wel. Maar jij stuurt geen piepende communicatieberichten en nieuwsbrieven van boven naar beneden in het rond. Jij bent degene die ze moet lezen en er dan vooral niet over mag piepen. En dat ben ik dus weer.

Als het apparaat niet werkt, dan moet je bellen, zegt het apparaat. En als je belt, dan komt er iemand van buiten. Soms komt zo iemand alleen, maar meestal zijn ze met ze tweeën, soms zelfs met zijn drieën. Het zijn allemaal mensen die verstand hebben. Van het apparaat. Ze hebben grote werktassen bij zich met ingewikkeld gereedschap. Maar wat het belangrijkste is: ze beschikken over de sleutel van de deur waarmee het apparaat open kan. En zij zijn de enigen. Niemand anders kan doen wat zij kunnen. Begrijpelijk. Want soms lukt het me, als ze bezig zijn –en ze zijn er toch tamelijk vaak– een blik in het geopende apparaat te werpen. En dan begrijp ik pas echt dat ze inderdaad van buiten moeten komen. Weet u, zo'n apparaat is namelijk hartstikke ingewikkeld. Daar kun je echt niet zelf aan sleutelen. Misschien dat je wel weet hoe je koffie moet zetten, maar dat is dan ook alles wat je ervan weet. En het leuke is dat dat nu het laatste is wat je mag doen. Zelf koffie zetten, bedoel ik. Het elders binnen de UU zo aangemoedigde (maar dikwijls overigens nauwelijks opgepakte) eigen initiatief is op dit gebied ten strengste verboden.

Interessant is ook dat ik die mensen van buiten nog nooit heb kunnen betrappen op het drinken van een kopje koffie uit hun eigen apparaat. Ze staan er wel altijd gezellig omheen te kletsen met de bewoners (want daar mag u toch echt wel van spreken) van de gang, die met een ongekennde 'sense of urgency' op zoek zijn naar een werkend koffieapparaat en dan hier stranden. Meestal gaan de gesprekken bij het apparaat over het apparaat zelf en wat er niet aan deugt en wat je daar dan aan zou kunnen doen en of je geen plannen kunt maken om toch zelf je eigen koffie te zetten en dat die waarschijnlijk beter zal zijn en lekkerder of dat je misschien zelfs zoals op de vijfde een eigen koffie-juffrouw. Maar op dat punt stopt het gesprek meestal. Dan grijpen de mensen van buiten in en zeggen dat het toch echt met dit apparaat moet en dat dit de beste koffie is en dat zij het apparaat zeker aan de praat zullen houden of anders misschien een ander apparaat kennen dat echt heerlijke koffie maakt, maar iets duurder is en dat zij dat dan kunnen komen installeren. En dat zij dit ernstig adviseren, maar dat het niet aan hen is daarover te beslissen. En dat als wij dat nou eens boven aanhangig zouden maken, zij dan misschien. Maar de verzamelde bewoners van de gang maken hun dan weer duidelijk dat de hazen zo niet lopen.

Een andere overeenkomst tussen het koffieapparaat in de gang van de vierde verdieping van het bestuursgebouw en de universitaire bedrijfsvoering is dat het –net als alle andere soortgelijke koffieapparaten in de UU– volkomen indolent is. Er valt niets aan te veranderen; er valt niets aan te verplaatsen. Het is wat het is en blijft volkomen zichzelf. Het werkt of het werkt niet. Het scheidt dezelfde beroerde koffie, thee en wat dies meer zij uit die het elke dag uitscheidt. Het zou graag anders willen als het een wil zou hebben, maar het kan niet anders, want het heeft geen wil. Het zou zo graag willen doen wat u wilt dat het doet, maar het kan niet. Want wat u wilt, wil een ander weer niet en wat die ander wil, dat wilt u niet en tegelijkertijd wilt u allemaal hetzelfde. Een lekker kopje koffie. En ondanks de verschillen in hun willen doet iedereen wel mooi hetzelfde: beroerde koffie drinken uit een piepend koffieapparaat en piepen over dat koffieapparaat: alles moet anders en als het anders is, moet het anders. Maar ondertussen blijft het koffieapparaat rustig zichzelf en schenkt het een kopje koffie zoals het dat hebben wil. Piep.

Ergens in 2007